

Imnul național al României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!“ strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertatea și scopul ei preasânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

PREZENTAREA MANUALULUI

Descoperă orizontul textului!

Pătrunzi în universul textului rezolvând exercițiile propuse.

Explorează lumea textului!

Realizezi activități care te ajută să înțelegi textul.

Experimentează dincolo de text!

Rezolvi exercițiile și îți exprimi impresiile despre text.

Descoperă!

Descoperi lucruri noi în situații de comunicare diverse.

Important

Găsești informațiile principale și exemple potrivite.

Amintește-ți!

Îți amintești ce ai învățat pentru a afla informații noi.

Exersează!

Realizezi activitățile propuse cu ajutorul modelelor date.

Folosește-ți creativitatea!

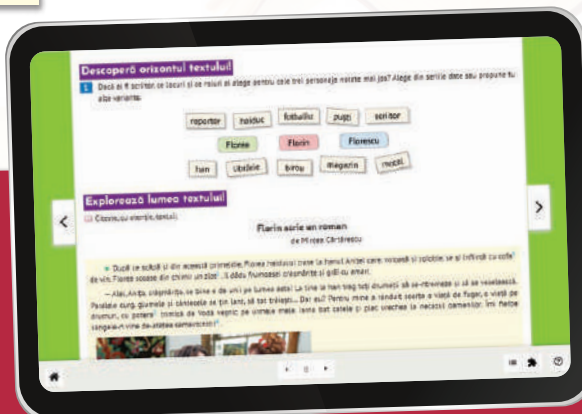
Realizezi sarcini interesante fiind creativ(ă).

 Imagine în manualul digital

 Film sau animație în manualul digital

 Activitate interactivă în manualul digital

 Imagine cu sunet în manualul digital

Portofoliu

Organizezi lucrările create și apreciezi cât ai progresat.

Autoevaluare

Apreciezi rezultatele și identifice dificultățile întâmpinate.

Observ!

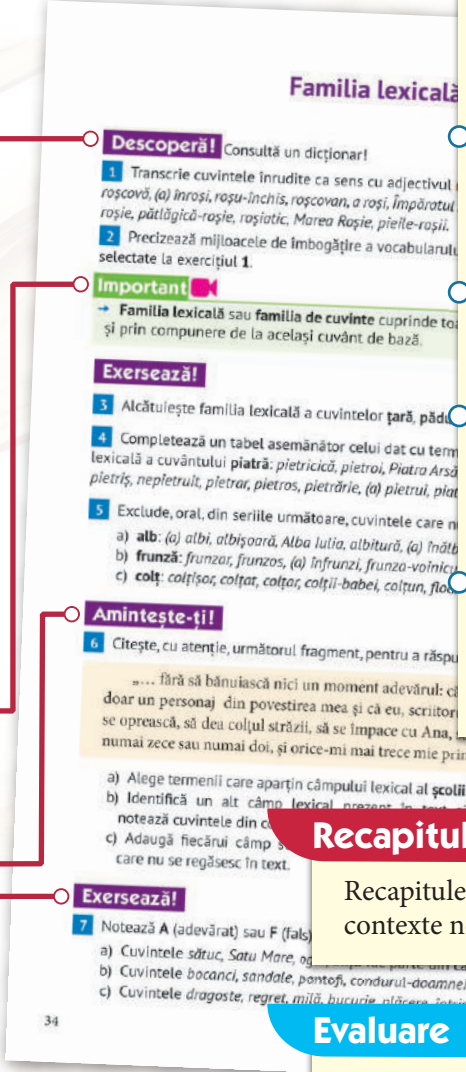
Apreciezi modul de lucru și propriul comportament.

Proiect tematic

Lucrezi individual sau în echipă pentru a obține un produs unic.

Investigație

Cercetezi o situație respectând instrucțiunile și arătându-ți priceperea.

Recapitulare

Recapitulezi noțiunile învățate în contexte noi și interesante.

Evaluare

Știi cât de pregătit(ă) ești la această unitate parcurgând proba de evaluare.

 Acasă

 9 Mergi la pagina

 Cuprins

 Activități de învățare

 Ajutor

 Navigare între paginile manualului

CUPRINS

UNITATEA

1

Bine ai venit în clasa a VII-a!

8

Despre limba română, Nichita Stănescu 8 Recapitulare inițială 10

UNITATEA

Competențe specifice: 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1.

2

Lumea toată într-o carte

16

Narativul literar (I) – <i>Florin scrie un roman</i> , Mircea Cărtărescu	16	Selecția lexicală în limba scrisă și în limba vorbită . . .	35
Acțiune, timp, spațiu	20	Termeni științifici	36
Proiect tematic: Cartea legendelor – elemente de mitologie românească.	22	Limba popular. Variație regională a limbii	37
Textul nonliterar. Anunțul.	24	Structura textelor de tip narativ	38
Enunțul. Coordonarea în frază. Conjunții coordonatoare . . .	25	Narativul literar (II) – <i>Ieșirea</i> , Ioana Nicolaie	40
Vocabularul. Cuvântul și contextul	27	Momentele subiectului	44
Categorii semantice.	28	Textul nonliterar – jurnalul de călătorie	46
Confuzii paronimice. Pleonasmul	29	Investigație	47
Mijloace de îmbogățire a vocabularului. Derivarea.	30	Etapele scrierii	48
Mijloace de îmbogățire a vocabularului. Compunerea.	32	Negocierea semnificației și a relației cu interlocutorul . . .	51
Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse . . .	33	Sunetele limbii române. Grupurile de sunete.	53
Familia lexicală. Câmpul lexical	34	Despărțirea în silabe. Utilizarea corectă a accentului.	54
		RECAPITULARE.	55
		EVALUARE	58

UNITATEA

Competențe specifice: 1.2., 1.3., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.3., 4.5., 5.2.

3

Peste mări și țări

60

Textul epic – <i>Toate pânzele sus!</i> , Radu Tudoran	60	Modurile verbale. Modul indicativ. Modul imperativ.	
Trăsăturile textului epic	64	Modul conjunctiv. Modul condițional-optativ (Actualizare). . .	75
Personajul. Mijloace de caracterizare.	66	Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale.	
Caracterizarea personajului literar.	67	Posibilități combinatorii ale verbului	79
Proiect tematic: Însemnări de călătorie. Contacte culturale . . .	69	Substantivul. Articolul (Actualizare).	81
Conceperea și înțelegerea textului oral. Fapt și opinie.	71	Cazurile substantivului	82
Verbul. Verbe predicative, verbe auxiliare, verbe copulative.	73	RECAPITULARE.	85
		EVALUARE	88

UNITATEA

Competențe specifice: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.1., 3.3., 3.4., 4.1., 4.5., 5.1.

4

Pe scena vieții

90

Textul dramatic – <i>Boul și vițelii</i> , Ion Băieșu.	90	Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare.	102
Autor. Personaj dramatic. Limbaj.	95	Tipar textual de structurare a ideilor.	105
Arta spectacolului	97	Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă . . .	106
Proiect tematic: Mic ghid turistic	99	Scrisul de mână. Așezarea în pagină. Jurnalul	108
Dialogul în textul nonliterar. Interviu	101		

Ascultarea activă. Tracul comunicativ	110	Pronumele relativ și adjectivul pronominal relativ	119
Pronumele personal. Pronumele de politețe.		Pronumele nehotărât și adjectivul pronominal nehotărât	122
Pronumele reflexiv	112	Pronumele negativ și adjectivul pronominal negativ.	
Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv	115	Negația în propoziție.	124
Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ	117	Adjectivul pronominal de întărire.	125
Pronumele interogativ și adjectivul pronominal interogativ.		RECAPITULARE.	126
		EVALUARE	130

UNITATEA

Competențe specifice: 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.5., 5.1., 5.2.

5

Culturile se întâlnesc!

132

Textul liric – <i>Sufletul satului</i> , Lucian Blaga.	132	Atitudini comunicative – respect, toleranță	148
– <i>Acuarelă</i> , Ion Minulescu	133	Adjectivul. Adjectivul participial.	
Investigație	134	Posibilități combinatorii ale adjectivului.	150
Limbajul figurat. Repetiția. Metafora	136	Numeralul. Posibilități combinatorii ale numeralului	152
Comentarea unor secvențe de text literar.	139	Adverbul	154
Descrierea unei emoții. Stil	141	Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă.	156
Proiect tematic: Interferențe culturale.	144	RECAPITULARE.	158
Transmiterea și recunoașterea emoțiilor.	147	EVALUARE	160

UNITATEA

Competențe specifice: 1.1., 1.2., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.2., 4.3., 4.4., 4.5., 5.2.

6

Vocea ascunsă a lucrurilor

162

Strategii de interpretare a textelor literare.	162	Structuri textuale în comunicarea orală	179
– <i>Rondelul lucrurilor</i> , Alexandru Macedonski.	162	Predicatul verbal	181
– <i>Unde-am greșit?!</i> , Alex Moldovan	162	Predicatul nominal	183
– <i>Omul de zăpadă care voia să întâlnească soarele</i> , Matei Vișniec.	164	Subiectul	185
Discuții privind semnificația textelor citite.	167	Atributul.	187
Proiect tematic: Simboluri cosmice, vegetale și zoomorfe în cultura română și universală.	170	Complementul direct	190
Textul nonliterar descriptiv	172	Complementul indirect.	191
Reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv	174	Complementul prepozițional.	192
Structuri textuale – secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat. Integrarea părților	175	Circumstanțialul de cauză	194
Cererea.	177	Circumstanțialul de scop	195
		Circumstanțialul de loc. Circumstanțialul de timp.	
		Circumstanțialul de mod	196
		RECAPITULARE.	199
		EVALUARE	202

UNITATEA

Competențe specifice: 1.1., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.2., 3.4., 4.2., 4.3., 4.5.

7

Bun venit, vacanță!

204

Recapitulare finală – <i>Fără etichete</i> , Cristina Andone	204	<i>Citiți, citiți, cititul vă face fericiți și inteligenți!</i>	211
Evaluare finală	209		

COMPETENȚE GENERALE

1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral
2. Receptarea textului scris de diverse tipuri
3. Redactarea textului scris de diverse tipuri
4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise
5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

COMPETENȚE SPECIFICE

- 1.1. Sintetizarea informațiilor, a intențiilor de comunicare și a atitudinilor comunicative din diverse texte monologate și dialogate
- 1.2. Prezentarea unor informații, idei și puncte de vedere, oferind detalii semnificative și exemple relevante, în fața unui public cunoscut, adoptând comportamente paraverbale și nonverbale adecvate
- 1.3. Participarea la interacțiuni verbale diverse, apelând la strategii variate de ascultare activă și de negociere a informației și a relației cu interlocutorii
- 1.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor comunicative, identificând strategii personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia
- 2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 2.2. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
- 2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii
- 2.4. Dezvoltarea competenței de lectură prin diversificarea activităților consacrate cărții
- 3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare
- 3.2. Redactarea, individual și/ sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor
- 3.3. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale
- 3.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor eficiente sau adecvate de redactare, aplicând în activitățile curente de redactare strategiile învățate, personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia
- 4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe
- 4.2. Exprimarea clară a intenției comunicative prin corelarea achizițiilor lexicale și semantice cu cele sintactice și morfologice din limba română standard
- 4.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
- 4.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
- 4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
- 5.1. Compararea unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi
- 5.2. Compararea unor elemente privitoare la cultura proprie și la cultura altor popoare

Despre limba română

de Nichita Stănescu

A vorbi despre limba în care gândești, a *gândi* – *gândire* nu se poate face decât numai într-o limbă – în cazul nostru, a vorbi despre limba română este ca o duminică. Frumusețea lucrurilor concrete nu poate fi decât exprimată în limba română. Pentru mine, *iarba* se numește „iarbă”, pentru mine, *arborele* se numește „arbore”, *malul* se numește „mal”, iar *norul* se numește „nor”. Ce *patrie* minunată este această limbă! Ce nuanță aparte, îmi dau seama că ea o are! Această observație, această revelație am avut-o abia atunci când am învățat o altă limbă.

Nu spun că alte limbi, alte vorbiri nu ar fi minunate și frumoase. Dar atât de proprie, atât de familiară, atât de intimă îmi este limba în care m-am născut, încât aproape nu o pot considera altfel decât iarbă. Noi, de fapt, avem două patrii coincidente: o dată este patria de pământ și de piatră și încă o dată este numele patriei de pământ și de piatră. Numele patriei este tot *patrie*. O patrie fără de nume nu este o patrie. Limba română este patria mea.

De aceea, pentru mine, muntele *munte* se zice, de aceea, pentru mine iarba *iarbă* se spune, de aceea, pentru mine, izvorul *izvorăște*, de aceea, pentru mine, viața *se trăiește*.

Nichita Stănescu (1933-1983) a fost unul dintre cei mai importanți scriitori români, un inovator al limbajului poetic. Printre cele mai apreciate volume de poezii ale sale se numără: *O viziune a sentimentelor*, *Dreptul la timp*, *11 elegii*, *Necuvintele*, *În dulcele stil clasic*, *Epica Magna*. A obținut distincții importante, precum: *Premiul Uniunii Scriitorilor*, *Premiul Internațional Gottfried von Herder*, *Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române* sau *Premiul Cununa de Aur al Festivalului Internațional Serile de Poezie de la Struga*.

I. Înapoi, la școala cuvintelor

1 Scrie câte cinci cuvinte din limba română, pe care le consideri:

AMUZANTE

MELODIOASE

NEOBIȘNUITE

2 Notează câte un cuvânt care să exprime, din punctul tău de vedere, cel mai important aspect al experiențelor următoare:

Vacanța de vară

Revederea colegilor de clasă

Anul școlar care abia începe

Orele de română

3 Lucrați în pereche!

- Întocmiți o listă cu cel puțin zece expresii amuzante din limba română.
- Notați câte un enunț pentru a ilustra sensul fiecăreia dintre ele.
- Cu ajutorul dicționarului, traduceți-le într-una dintre limbile străine studiate, mai întâi fiecare cuvânt în parte, apoi având în vedere sensul unitar. Ce observați?
- Alegeți două expresii și ilustrați-le cu câte o caricatură, folosindu-vă de sensurile proprii ale cuvintelor, la fel ca în exemplul alăturat.

Se simte cu musca pe căciulă.

- Alege zece cuvinte care te descriu cel mai bine: două substantive, trei adjective, trei verbe și două adverbe. Folosește-le într-o compunere de 150-200 de cuvinte, cu titlul „Autoportret”. Aduă o fotografie sau un desen care să te reprezinte.

II. A vorbi despre limba română este ca o duminică

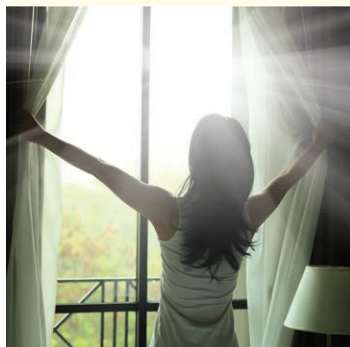
- Citește cu voce tare textul, folosind o intonație corectă.
 - Cu ajutorul dicționarului, explică termenii necunoscuți.
 - Alcătuiește câte un enunț cu fiecare dintre acești termeni.
- Redactează un text de 100-150 de cuvinte, în care să-ți susții opinia referitoare la afirmația lui Nichita Stănescu: *A vorbi despre limba română este ca o duminică.*
- Lucrați în echipă!**
 - Grupați-vă câte patru și discutați despre semnificația următoarelor secvențe:
 - Dar atât de proprie, atât de familiară, atât de intimă îmi este limba în care m-am născut, încât aproape nu o pot considera altfel decât iarbă.*
 - Noi, de fapt, avem două patrii coincidente: o dată este patria de pământ și de piatră și încă o dată este numele patriei de pământ și de piatră.*
 - Limba română este patria mea.*
 - Notați, pentru fiecare secvență în parte, câte un enunț care să îi explice sensul.

III. De aceea, pentru mine, viața se trăiește

- Pornind de la modelele oferite de text, completează enunțurile următoare, în caiet, astfel încât să conțină procedeele artistice precizate între paranteze:
 - A vorbi despre limba română este (comparație)
 - Pentru mine, limba română înseamnă (enumerare)
 - Cuvintele (personificare)
 - Acasă, în patria mea, mă întorc mereu cu sufletul, cu inima, cu gândul (epitete)
- Aduă cinci adverbe potrivite pentru a continua, în scris, enunțul *De aceea, pentru mine, viața se trăiește*
- Scrive o poezie, de minimum trei strofe, în care să dezvolți o temă aleasă de tine. Vei include patru dintre cuvintele scrise înclinat în text: *gândire, iarbă, arbore, mal, nor, patrie, munte, izvorăște, se trăiește.*

Dimineața

de Magda Isanos

Vreau să descopăr lumea, niciodată
n-am crezut, cum spun poeții, că-i frumoasă.
Însă astăzi, cu lumină pieptănată,
dimineața mi-a intrat în casă.

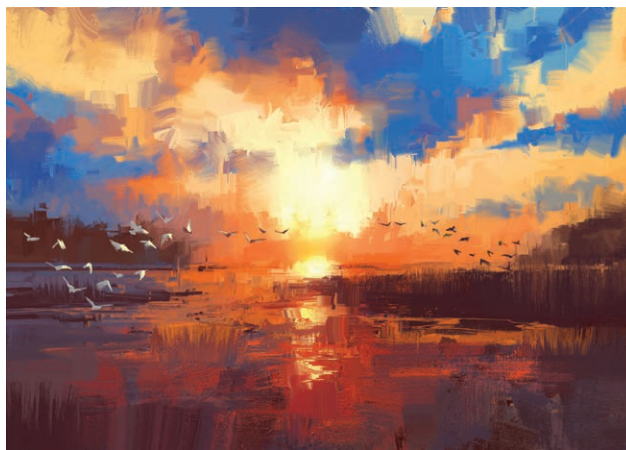
Fumegam de somn, când am simțit
pașii cuiva lângă perete –
ea dansa cu trupul arcuit
sub priviri mirate de portrete.

Cu picioare goale ea pășea,
în oglindă răsuna cristalul,
dimineața strămutase balul
fetelor-lumini în casa mea.

Și, privind, eu mă gândeam: e bine
să fii tânăr când afară-i soare.
Zi frumoasă, îți voi pune legătoare
după gât și-o să te iau cu mine.

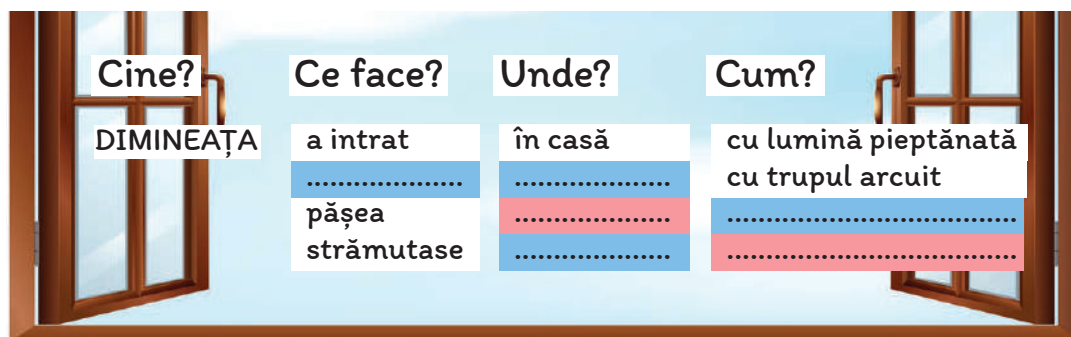
- 1 Precizează, oral, momentul zilei descris în poezie.
- 2 Propune sinonime, potrivite în context, pentru cuvintele: *mirate*, *goale*.
- 3 Scrie câte un antonim pentru cuvintele: *niciodată*, *dimineața*, *arcuit*.

- 4 Alege varianta corectă pentru fiecare enunț.
 - Cuvântul *legătoare* înseamnă:
 - a) persoană specializată în legatul cărților;
 - b) basma;
 - c) mănunchi de paie cu care se leagă snopii.
 - Verbele din primul vers sunt, în ordine, la modul:
 - a) conjunctiv, conjunctiv;
 - b) indicativ, conjunctiv;
 - c) indicativ, indicativ.
 - Subiectul celui de-al doilea enunț din text este:
 - a) *lumina*;
 - b) *poetii*;
 - c) *dimineața*.

- 5 Transcrie din textul dat:
 - un substantiv, un pronume personal, un adjectiv, un adverb, o prepoziție;
 - un nume predicativ, un complement prepozițional.
- 6 Notează, în câte un enunț: a) tipul și numărul de strofe din poezie; b) tipul de rimă; c) măsura versurilor.
- 7 Completează, în scris, propoziția următoare, folosind variantele corespunzătoare poeziei *Dimineața*: Prin succesiunea silabelor accentuate și neaccentuate se obține un ritm (*lent/ monoton/ vioi*), asociat (*melancoliei/ plictiselii/ entuziasmului*).

- 8** Transcrie secvențele următoare și notează în dreptul fiecăreia emoția sau starea pe care ți-a creat-o:
- *Vreau să descopăr lumea...*
 - *... niciodată / n-am crezut, cum spun poeții, că-i frumoasă*
 - *Fumegam de somn...*
 - *Și, privind, eu mă gândeam: e bine / să fi tânăr când afară-i soare.*
 - *dimineața strămutase balul / fetelor-lumini în casa mea.*
- 9** Realizează, în caiet, o schemă asemănătoare celei de mai jos, folosind aceleași culori, și completează spațiile albastre cu structuri identificate în text, iar pe cele roz cu structuri propuse de tine.

- 10** Precizează procedeul artistic folosit predominant în text.
- 11** **Lucrați în pereche!** Realizați un dialog, de 6-8 replici, în care să discutați despre semnificația versurilor: *Zi frumoasă, îți voi pune legătore / după gât și-o să te iau cu mine.* În dialog veți include trei verbe cu formă negativă.
- 12** Realizează o descriere în proză, de 120-150 de cuvinte, a unei dimineți, în care să incluzi structurile: *fumegam de somn, cu picioarele goale, balul fetelor-lumini.*

Elevul Dima dintr-a șaptea

de Mihail Drumeș

– fragmente –

Măine se deschid școlile. Nu cred să fi așteptat cineva ziua asta ca mine. Noaptea, care trebuie să-i facă loc pe pământ, rămâne albă. Nu pot să închid ochii. Un frământ, o nerăbdare ciudată îmi fură somnul. Când zorile surâd la ferestre, sar din așternut și primul meu gând e să aflu cât e ceasul. Pendula, draga mea prietenă, mi l-a ghicit. Bate patru lovituri sonore, prelungi, care răsună prin toată ființa mea. Peste o oră plec cu tata la Craiova.

Toți ai casei s-au trezit. În sufragerie, ceaiul mă așteaptă fierbinte. Îl sorb în grabă. Mama, care îmi pregătește de trei zile bagajele, tot mai găsește câte ceva de pus. E îngrijorată și tristă, de parcă m-aș duce la război. Îmi dă mereu sfaturi cum să mă păzesc de răceală, de colegii răi și de altele.

Vine și tata. Mama îi spune:

— Stroe, trebuie neapărat să vorbești cu directorul să-l supravegheze îndeaproape.

Tata încuviințează tăcut. Pare cam plictisit de atâtea stăruințe. Îl cunoaște pe directorul liceului, au fost colegi de facultate. Asta nu-i rău deloc.

Cobor în curtea casei. Afară e răcoare și umed. Simt un fior de gheață prin șira spinării. Încă nu s-a crăpat de ziuă. Văzduhul e o umbră deasă care topește zărilor. Dealul din spatele casei arată ca o matahală apocaliptică, gata să se năpustească asupra mea.

Grivei, dulăul, răsare deodată ca din pământ, se gudură și sare cu picioarele pe mine. Îl cert, dar lui nu-i pasă. O zbughește prin ogradă, răsfățat. Alerg după el, fără să-l prind. Latră voios și-i pare bine

de joacă. L-aș lua cu mine la oraș, dar nu se poate. E în stare să sfâșie oamenii de acolo, sălbaticul, căci nu prea știe multe.

Mă abat pe la grajd. Moș Ioniță a scos trăsura din șopron. Acum înhamă caii și pufăie tacticos din lulea.

— Bună dimineața, moșule!

— Mulțumim dumitale... Te sculași cu noaptea-n cap, ai?

— Ce să fac, moș Ioniță? Trebuie să mă duc la școală.

— Hei, domnișorule, e bună învățătură. Pe vremea mea nu se pomenea de așa ceva. [...]

Sunt vesel. Pentru mine începe o viață nouă, necunoscută. Cu școala mea e o poveste întregă. Primele două clase gimnaziale le-am trecut, în particular, la Londra. A treia am dat-o la Geneva, unde ne-am mutat după aceea. A patra am isprăvit-o – tot ca pregătit în particular – la București, iar a cincea și a șasea, la Paris.

În timpul învățăturii, m-a ajutat mama, iar la matematici, fiindcă nu se pricepea, mi-a luat preparatori când englezi, când francezi, după cum găsea. Pe la începutul verii, ne-am întors în țară, instalându-ne la Dimești; după cât am înțeles, pentru mai multă vreme. [...]

Câteodată mă apucă o neliniște ciudată. Cum o fi să urmezi la școală? Îmi închipui că trebuie să fie tare plăcut. În primul rând, te bucuri de libertate, în al doilea rând, îți faci prieteni câți vrei și, mai ales, te plimbi nesupraveheat pe unde ai poftă. E puțin lucru?

1 Lucrați în pereche!

a) Citiți cu voce tare, pe rând, câte un paragraf din textul *Elevul Dima dintr-a șaptea*.

b) Creați un dialog de opt replici, în care fiecare dintre voi să formuleze câte două întrebări pe baza textului și să primească răspunsuri adecvate din partea colegului.

c) Notați o informație explicită și o informație implicită pe care le-ați aflat din dialogul purtat anterior.

2 Scrie câte un sinonim pentru cuvintele: *frământ*, *afară*, *răcoare*, *răsare*.

3 Notează antonime pentru cuvintele: *aș lua*, *nouă*, *necunoscută*, *voios*.

4 Precizează, oral, dacă substantivul *zorile* este:

a) defectiv de plural; b) defectiv de singular.

5 Notează câte o propoziție cu omonimele cuvintelor *mine*, *somnul*, *cât*, din primul paragraf.

6 Identifică în dialogul dintre băiat și moș Ioniță:

a) un substantiv în cazul vocativ; b) un pronume de politețe în cazul dativ; c) un substantiv în cazul acuzativ.

7 Selectează din text:

a) un subiect;

d) un complement prepozițional;

g) un circumstanțial de mod;

b) un predicat verbal;

e) un complement indirect;

h) un circumstanțial de timp;

c) un complement direct;

f) un circumstanțial de loc;

i) un atribut.

8 Alcătuieste propoziții în care substantivul propriu *Grivei* să fie folosit la fiecare dintre cazurile cunoscute.

9 Completează o schemă asemănătoare celei de mai jos, referitoare la instanțele comunicării în textul citit.

▪ **Autorul** este

▪ **Naratorul** are rolul și relatează la **persoana**

▪ **Personajul principal** este, iar cele **secundare** sunt

- 10** Alege, în scris, varianta corectă/ variantele corecte, pentru a continua enunțul:
Evenimentele sunt relatate de (un narator care își asumă și rolul de personaj/ un narator care comunică despre sine/ un narator care comunică despre evenimente la care nu participă).
- 11** **Lucrați în echipă!** Organizați-vă în grupuri de câte trei. Fiecare membru al grupului va îndeplini una dintre următoarele sarcini:
- ✓ formulează, în scris, pe baza textului, trei idei principale;
 - ✓ notează câte două idei secundare pentru fiecare idee principală enunțată;
 - ✓ identifică indicii spațiali și temporali.
- 12** Continuă discuția dintre personajul principal și moș Ioniță, cu o replică de 30-50 de cuvinte, în care bătrânul povestește cum era școala pe vremea lui.

Portofoliu

- 13** Redactează o scrisoare adresată personajului principal, în care să îi răspunzi la întrebările care îl neliniștesc, formulate în ultimul paragraf.
- 14** Scrie un text narativ-descriptiv, de minimum 150 cuvinte, care va începe cu fraza *Nu cred să fi așteptat cineva ziua asta ca mine.*

Organizarea portofoliului

- Pentru a afla cum să îți organizezi portofoliul, accesează manualul digital.

ORIZONTURILE LUMII ȘI ALE CUNOAȘTERII PRIN LECTURĂ

Anul acesta orizonturile lumii și ale cunoașterii se vor contura și prin lectură.

Ce vei face? Vei alcătui un **portofoliu de lectură**.

De ce? Pentru a descoperi lumi noi și pentru a-ți dezvolta competența de lectură.

Cum vei face?

- ✓ Pe parcursul fiecărei unități de învățare vei citi cel puțin una dintre cărțile recomandate la rubrica

Citește și...

- ✓ Vei completa jurnalul de lectură propus de profesor sau pe cel propus în anexa de la sfârșitul manualului.
- ✓ Vei completa diagrama pentru fiecare lună. O găsești tot la sfârșitul manualului.
- ✓ În ultima unitate de învățare vei evalua jurnalul de lectură.

Cum vei ști că ai reușit?

Vei folosi următoarea grilă de autoevaluare:

Autoevaluare

Criterii de apreciere	Întotdeauna	Parțial	Deloc
Am citit câte o carte pentru fiecare dintre unitățile 2-6.			
Am respectat structura jurnalului propus.			
Am realizat un jurnal îngrijit, personalizat.			
Am folosit limbajul literar.			
Am redactat corect, coerent.			

Timp de lucru: **50 de minute**.

Vei primi **10 puncte** din oficiu.

 Citește, cu atenție, textul următor:

Tata s-a aplecat și-a luat **primele** boabe de zmeură. Cu găleata goală pe umeri, cu o cană **legată** la brâu, **am început** și eu, în fine, culesul. Rug se numea tulpina și m-am gândit deodată la rugi, scoate-mi cât mai multe fructe-n față, Doamne, că nu mai e mult și intru-n clasa a cincea și-mi trebuie de toate, de la trening la încălțăminte de sport, de la stilou, penar, la caiete și la învelitori pentru ele, că nu mai vreau să le țin în hârtie care-i netedă doar la-nceput, apoi se-ntunecă, de nu mai rămâne niciun pic de curat în urmă, iar asta nu-i bine deloc. Îmi trebuie și uniformă, că acum gata cu șorțurile de copil mic, trec la sarafan. Și nu vreau să port vreunul vechi al Savetei, cel mai tare urăsc să pun pe mine hainele altora. Nici pe-acelea aduse de tata de la șeful de gară, că dacă i-au crescut fetele de ce să nu le dea mai departe, cu tot mirosul lor de domn, cu toată dunga făcută cu grijă, nu-mi venea să le pun pe mine. Am să strâng zmeură cu toată îndemânarea, am să mă cațăr pe coasta cea mai abruptă, n-o să-mi pese de murea care-mi jupoaie gleznela, numai spini peste tot, o să sar peste bușteni până la un pâlcl plin de roade, hai în partea asta, tată, și-o să fiu grozav de atentă, să nu cumva să cad, că atunci mai faci munca o dată, numai că boabele-o să fie storcitate de n-o să ți le mai ia nimeni la Centrul de colectare. [...]

Am să culeg zmeură și pentru carioci, că am văzut la Carmina, și-am să culeg și pentru cămașă mai bună, nu din cea sub care asuzi și-n loc de albastru-deschis e mai curând albicioasă, și-o să am tot ce-mi trebuie pe 15 septembrie când o să-mi sară inima de bucurie că-mi văd clasa, că se ivește și Tiberiu¹, că mă duc în clădire nouă, la etajul întâi de data asta, nu departe de bibliotecă. [...]

Când am început coborârea, pe la trei, că întoarcerea ne lua cel puțin două ceasuri, aveam umerii roșii de la atâta apăsare. Parcă aș fi purtat pe ei nu fructe, ci piatră.

— Nu credeam că te descurci, Arsenia, a zis tata când am ajuns din nou pe fundul văii, am trecut râul și ne-am îndreptat spre Centrul de colectare.

Coborâseră toți, că-n juma de ceas pleca mașina, cei mai mulți nu făcuseră mare lucru, pe coclaurii pe-unde umblaseră găsiseră orice, numai zmeură nu. Alții, câțiva, aveau unsprezece kilograme. [...] Când am intrat la cântar, doamna m-a măsurat de sus până jos, să nu-mi spui că ai și cules ceva azi?

— Cum să nu? Uitați!

Dar doamna nu m-a auzit, că a trebuit să-și ridice ochii. Și-a zâmbit cu toată fața, poftiți, tovarășe inginer, ați venit în vizită? O ușă a scârțâit, acul cântarului s-a mișcat încet.

— Ia uite, a zis tata, de necrezut, ai adunat cinci kilograme. Cinci ori șapte, Arsenia, că șapte lei e kilogramul, cât face? Treizeci și cinci! Exact. Azi ai câștigat primii tăi bani, treizeci și cinci de lei, aproape ca un om mare.

— Bravo, fetițo, am auzit apoi și vocea inginerului.

(Ioana Nicolaie, *Tot înainte* – fragment)

¹ Tiberiu – colegul Arseniei

A. (42 de puncte)

1	Scrive câte un antonim pentru fiecare cuvânt marcat cu verde în text.	6 p. (3x2p)
2	Transcrie și numește grupurile vocalice din cuvintele: <i>zmeură, aveau și albicioasă</i> .	6 p. (3x2p)
3	Rescrie enunțul următor, trecând verbele la timpul perfect simplu: <i>O ușă a scârțâit, acul cântarului s-a mișcat încet</i> .	6 p. (3x2p)
4	Copiază seria care conține cazurile corecte ale substantivelor din enunțul: – <i>Bravo, fetițo, am auzit apoi vocea inginerului</i> . a) <i>fetițo</i> – nominativ; <i>vocea</i> – acuzativ; <i>inginerului</i> – dativ; b) <i>fetițo</i> – vocativ; <i>vocea</i> – nominativ; <i>inginerului</i> – genitiv; c) <i>fetițo</i> – vocativ; <i>vocea</i> – acuzativ; <i>inginerului</i> – genitiv.	6 p. (3x2p)
5	Notează, din paragraful evidențiat, un pronume personal, un pronume reflexiv și un verb auxiliar.	6 p. (3x2p)
6	Alcătuiește un enunț imperativ negativ, în care verbul <i>a fi</i> din secvența <i>Cinci ori șapte, Arsenia, că șapte lei e kilogramul, cât face?</i> să aibă altă valoare, pe care o vei preciza.	6 p. (3x2p)
7	Formulează un enunț exclamativ în care substantivul <i>zmeură</i> să fie complement prepozițional.	6 p. (3x2p)

B. (18 puncte)

8	Precizează, în două-trei enunțuri, o trăsătură a unui personaj, justificând cu o secvență din text.	6 p.
9	Crezi că munca depusă de mic copil ajută la formarea caracterului unui om? Justifică răspunsul în 50-100 de cuvinte, valorificând fragmentul dat.	6 p.
10	Asociază, în 50-100 de cuvinte, fragmentul dat cu un alt text citit sau studiat la școală, având în vedere o temă comună, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare text.	6 p.

C. (20 de puncte)

11	Scrive o compunere narativă, de minimum 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în vacanța de vară, la bunici. În scrierea compunerii, vei avea în vedere: • introducerea a cinci cuvinte din fragmentul dat, pe care le vei sublinia; • precizarea locului, a timpului și a personajelor acțiunii; • prezentarea evenimentelor în succesiunea lor cronologică; • respectarea structurii compunerii narative.	20 p.
----	---	-------

→ Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte astfel:

- **marcarea corectă a paragrafelor – 1 punct; coerența textului – 1 punct;**
- **proprietatea termenilor folosiți – 1 punct; corectitudinea gramaticală – 1 punct; claritatea exprimării ideilor – 1 punct; ortografia – 2 puncte; respectarea normelor de punctuație – 2 puncte; lizibilitatea – 1 punct.**

Autoevaluare elev	Evaluare profesor
punctaj:	punctaj:

→ Observă la care dintre exerciții ai avut punctaj mai mic. Notează pe caiet ce dificultăți ai întâmpinat și care crezi că sunt lecțiile asupra cărora ar trebui să revii. Recitește-le!

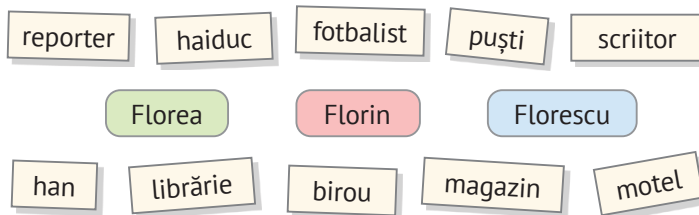
✓ Bifează căsuța care sugerează cel mai bine cum consideri că te-ai descurcat la această evaluare: **foarte bine, bine, suficient de bine** sau **insuficient**:

Narativul literar (I)

Descoperă orizontul textului!

1 Dacă ai fi scriitor, ce roluri și ce locuri ai alege pentru cele trei personaje notate în dreapta? Alege din seriile date sau propune tu alte variante.

Explorează lumea textului!

Citește, cu atenție, textul:

Florin scrie un roman

de Mircea Cărtărescu

★ După ce scăpă și din această primejdie, Florea haiducul trase la hanul Aniței care, voioasă și zglobie, se și înființă cu cofa¹ de vin. Florea scoase din chimir un zlot², îl dădu frumoasei crâșmărițe și grai cu amar:

— Alei, Anițo, crâșmărițo, ce bine e de unii pe lumea asta! La tine la han trag toți drumeții să se-ntremeze și să se veselească. Paralele curg, glumele și cântecele se țin lanț, să tot trăiești... Dar eu? Pentru mine a rânduit soarta o viață de fugăr, o viață pe drumuri, cu potera³ trimisă de Vodă veșnic pe urmele mele. Iarna bat satele și plec urechea la necazul oamenilor. Îmi fierbe sângele-n vine de-atâtea samavolnicii⁴.

Însemn la răboj⁵ pe cutare și pe cutare boier ce-i obidește⁶ pe țărani. Vara-i pândesc în codru cu sâneața⁷ asta a mea și-i judec cum știu eu. Unul nu scapă de pedeapsă. Dar căpitanul Gealatu⁸, bată-l Dumnezeu sfântul de fiară însetată de sânge, e tot mai aproape, mă încolțește ca pe o jivină din pădure! Parcă-i spune diavolul unde îmi am sălașurile și ascunzișurile de taină. Îi simt răsuflarea de gheață în ceafă. Visez și noaptea chipul lui hâd și pe cei patruzeci de poterași cu iatagane ascuțite, trimiși să-mi curme viața!

Anița își feri ochii de privirea voinicului și-i zise cam din vârful buzelor:

¹ cofă, s.f. – vas de formă cilindrică cu o toartă, făcut din doage de brad, în care se ține la țară apa de băut.

² zlot, s.m. – unitate monetară a Republicii Populare Polone. Monedă de aur de valoarea unui galben (care a circulat între secolul al XV-lea și al XVII-lea în Europa centrală și răsăriteană).

³ potera, s.f. – ceată, grup de oameni înarmați, care aveau misiunea de a-i urmări și de a-i prinde pe haiduci.

⁴ samavolnicie, s.f. – faptul de a acționa după bunul plac, nesocotind și încălcând voința și drepturile altora.

⁵ răboj, s.n. – bucată de lemn pe care, în trecut, se însemnau, prin creștături, diferite calcule, socoteli.

⁶ obidi, vb. (învechit) – a asupra, a împila, a oprima.

⁷ sâneață, s.f. – pușcă primitivă cu cremene.

⁸ gealat, s.m. (învechit) – călău, gâde; (familiar) om voinic și violent.

— Lasă, Florea, că toată prigoana are un sfârșit! Mai bine soarbe ici, din cofa asta, și uită de necazuri. Bea o lulea de tutun și mai stai la povești cu cești călători. Știi vorba ceea: după furtună vine vremea bună...

Așa făcu viteazul. Dar, curios, drumeții în straie prăfuite erau morocânoși și-l priveau cu dușmănie. Iar vinul îi aduse curând somnul în vine.

În vremea asta, Anița urcă niște scări și pătrunse într-o odaie de taină. Acolo era așezat la masă un ostaș crunt la înfățișare, cu o rană urâtă, de la buze la ureche, pe obrazul stâng. Rana era veche și omul și-o pipăia din când în când cu necaz. Căpitanul Gealatu, căci el era, o luă de mijloc pe Anița și-i grăi cu un zâmbet unsuros:

— Ei, ibovnica⁹ mea frumoasă, ai făcut cum ți-am zis?

— Da, răspuse fata, de data asta nu mai are scăpare. Poterașii îmbrăcați în drumeți l-au înconjurat, și somnoroasa¹⁰ de vin l-a moleșit. Acum e vremea să-i iei gâtul nemernicului care mi-a respins dragostea!

— Și care mie mi-a spintecat obrazul! adăugă Gealatu scrâșnind din măsele.

În odaia mare a hanului, poterașii îl legară pe Florea cu funii groase ca mâna și patruzeci de iatagane erau ațintite spre pieptul lat și păros al haiducului. Ajuns în fața lui, căpitanul îl înșfăcă de plete pe Florea și-i grăi cu mânie:

— Ticălosule, în sfârșit ești în mâna mea! De-acuma nu mai ai scăpare. Fă-ți rugăciunea din urmă și mori ca un câine.

Deși amețit de somnoroasă, flăcăul îl fulgeră cu privirea pe dușmanul său:

— Încă nu m-ai răpus, fiară sălbatică! Nu-i e dat unuia ca tine să-mi ia viața. Ia vezi dacă-ți place trebușoara asta!

Și voinicul șuiera o dată cum știa el. Poterașii încremeniră. Un cal alb, cu coama în vânt, năvăli în odaie, scăpărând din copite și nechezând înfricoșător. Era Bălanul, armăsarul haiducului, tovarăș de nădejde în toate primejdiile. Cu o singură lovitură de copită îi zdrobi capul lui Gealatu, care se prăbuși în țărână. Încordându-se, Florea rupse frânghiile, smulse un iatagan de la un poteraș și începu să-l rotească, făcându-i pe cei patruzeci de ticăloși să cadă ca spicele. Când nu mai fu niciunul în picioare, haiducul puse foc la han, lăsând-o pe vicleana Anița să jelească la marginea drumului. Sări apoi pe cal și, cu pletele-n vânt, se avântă prin văi și lunci spre alte isprăvi vitejești...

★ ... fără să bănuiască nicio clipă adevărul: că nu trăiește în realitate, ci în niște pagini scrise cu pixul într-un caiet făcut ferfeniță și pătat de dulceață și margarină. Florin reciti ultimele pagini ale romanului său haiducesc și zâmbi foarte satisfăcut. Deși avea numai treisprezece ani, iată că se dovedea în stare să imagineze aventuri palpitate, ce mai, ca un scriitor adevărat. „Marfă!”, exclamă el când ajunse la pasajul cu năvălirea calului. Chestia asta o să le placă, la pariu, și lui George Mare, și lui Ovidiu, care deja citiseră aproape tot romanul. Și, în general, la toată gașca lui. Acum, în vacanță, se vedeau în fiecare zi. Ieșeau de obicei cu rolele la magazinul din colț, făceau câteva ture, încercau figuri (mersul cu spatele, fluturele...) și apoi se așezau pe gârdulețul verde și pălăvrăgeau. Atunci era momentul să le citească și din roman. Vreo doi se apucaseră și ei de un SF, dar nu ieșise nimic. Idioții îi vopsiseră pe extratereștri în toate culorile, le făcuseră coarne și antene, dar la mai mult nu-i dusesese mintea. Pe când Florea al lui știa să lupte, avea mereu ceva haios de spus... Nu se compara!

⁹ *ibovnică*, s.f. (popular) – iubită, draguță.

¹⁰ *somnoroasă*, s.f. – plantă erbacee care, pusă în diferite lichide, produce somnul.

Se așeză la computer și începu să joace „Duke”. Era cel mai bun joc. Aveai în față o armă și puteai să mergi înainte, înapoi, la dreapta, la stânga, doar apăsând pe săgețele. Trăgeai în rafale și omorai la monștri cu nemiluita. Găseai chei și deschideai uși secrete. Ca-n realitate. Se-ntreba uneori dacă Duke, eroul, sau monștrii știau că nu sunt adevărați, că totul e doar un joc, în care ei trebuie să facă tot ce le comandă copilul care se joacă. Nu, sigur că nu știau.

Când se plictisi își puse rolele și, cu caietul cel gros în buzunar, ieși la colțul străzii. Nu mai apăruse, deocamdată, nimeni din gașcă. Pe trotuarul celălalt trecu încrezuta de Ana, cu celelalte capre, Florina și Elena. Băiatul își luă vânt, încercă fluturile, dar fetele nici nu se uită la el. De parcă Ana și el nu fuseseră prieteni până acum o lună, când i-o suflase Călăul dintr-a opta. Îi ziceau așa, fiindcă dădea la picioare la fotbal. „Lasă, Ano, că te aranjez eu”, își spuse Florin în sine, regretând că în ultimele pagini n-o făcuse decât să plângă la marginea drumului după un amărât de han. Lasă, că romanul nu s-a terminat! Ca să se răcorească își luă o înghețată pe băț și, rozând din ea câte puțin, alunecă pe role, lejer, prin fața vitrinelor de magazine...

★...fără să bănuiască niciun moment adevărul: că, la rândul lui, el nu trăiește în realitate, că e și el doar un personaj din povestirea mea și că eu, scriitorul, pot să-l fac să meargă pe role mai departe, să se oprească, să dea colțul străzii, să se împace cu Ana, să se ducă la școală, chiar dacă-i vacanță, și să ia numai zece sau numai doi, și orice-mi mai trece mie prin minte. Pe ecranul computerului meu, în fața căruia lucrez de o oră și jumătate, văd ultimele rânduri ale povestirii pe care tocmai o citești, chiar în clipa asta. Povestirea am s-o duc la editură ca să fie inclusă în manualul tău. Abia acum, când tu o citești, ea începe să existe cu adevărat. Și...

Dar stai o clipă, că sună la ușă. Mă ridic de la birou, străbat holul și deschid. E poștărița.

- Sunteți domnul Florescu?
- Da.
- V-am adus o telegramă. Semnați aici.

Mircea Cărtărescu (n. 1 iunie 1956) este conferențiar universitar la Catedra de literatură română a Facultății de Litere a Universității din București. Este autor de poezii, proză, eseuri, publicistică, jurnale. A debutat ca poet cu volumul *Faruri, vitrine, fotografii* în anul 1980 și este cunoscut pentru *Levantul*, *Enciclopedia zmeilor*, *Gemenii*, *REM*, *Mendibilul*, *Fata de la marginea vieții – povestiri alese*, *Solenoid*. Operele sale au fost traduse în multe limbi străine. A primit numeroase premii naționale și internaționale.

2 Alege unul dintre emoticoanele alăturate pentru a exprima starea provocată de lectură. Motivează, oral, alegerea. Poți folosi unul dintre cuvintele: *plictiseală, tristețe, bucurie, entuziasm, uimire, liniște, amuzament, confuzie, dezamăgire* etc.

3 Citește, cu voce tare, enunțurile din care ai aflat despre:

- ✓ două trăsături ale hangîței;
- ✓ preocuparea haiducului Florea în timpul verii;
- ✓ relația dintre Anița și călăul haiducului;
- ✓ numele calului lui Florea;
- ✓ vârsta lui Florin;
- ✓ ce scriau prietenii puștiului;
- ✓ explicația poreclei Călăul;
- ✓ de cât timp lucrează scriitorul la povestire.